

ЕТИКИ И ПРИНЦИПИ НА
ПЕРМАКУЛТУРНИЯ ДИЗАЙН
ВЪВ ВКУСНАТА БИО-ГРАДИНКА

Принцип 6:
НАМИРАМ ПОЛЕЗНО
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ВСИЧКО

Създавам, радвам се, споделям

www.gradinka.zaedno.net

SWISS-BULGARIAN COOPERATION PROGRAMME
ШВЕЙЦАРСКО-БЪЛГАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

z@edno

Фондация ЗАЕДНО - общуване за подкрепа и развитие

ПРИНЦИП:

НАМИРАМ ПОЛЕЗНО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ВСИЧКО

Produce no waste

“Представете си един свят, в който нищо не се изхвърля и нищо не се губи; вещества и енергия се завъртат в безкраен кръговрат и отпадъците се превръщат в полезна суровина”

Проф. Гюнтер Паули

Този принцип ни учи да променим начина си на мислене относно отпадъците, които произвеждаме, и да започнем да гледаме на тях като на ценни суровини, вместо като на “боклуци”, които замърсяват живота ни.

Скритият потенциал на това, което възприемаме като боклук, може всъщност да създава енергиен обмен на хранителни вещества в някоя друга жизнена система. В природата не съществува такова нещо като боклук, там всичко се преобразява, преминавайки през различни физически и химични фази.

Намирайки полезно приложение на всичко, ние се учим да мислим по един много по-креативен начин за вещите, които използваме и спираме да мислим за неизползваемите вещи като за боклуци.

Намирам полезно
приложение на всичко

КОМПОСТИРАНЕТО - да върнеш излишъка на Природата

КОМПОСТЪТ е плодородна почва, богата на минерали и микроелементи, която се получава след процес на преобразяване на органичната маса (останки от плодове, зеленчуци, храна), която всеки един от нас ежедневно произвежда.

КОМПОСТЪТ е плодородна почва, получена в резултат на процеса на компостиране, който е напълно естествен, лесен и достъпен за реализация енергиен цикъл, за който е нужен ресурс, обичайно оставян да изтече между пръстите и всъщност нанасящ повече щети, отколкото облаги, след като се смеси с други битови отпадъци на бунищата.

Добрата новина:

По света вече има градове, в които се прилага разделно събиране на органичните отпадъци от всяко домакинство в града. Три пъти в седмицата „боклукчийски“ камиони минават и ги събират. После ги извозват до широка поляна в покрайнините на града, където те се редят на пластове, като лазаня, в комбинация с хартиените отпадъци от офисите и магазините и сухата слама/ клони/ шума, добита от околните полета. Когато е нужно, процесът на разграждане и превръщане в плодородна почва се активира с поливане с уловена в контейнери дъждовна вода. Накрая, освен с компост, градът разполага и с метан, който се връща обратно към хората като газ, а плодородната почва се използва за малките градини зад блоковете или ядливите растения в саксиите на терасите.

Намирам полезно
приложение на всичко

Идеи как да прилагаме този принцип в...

ГРАДИНКАТА

ГРИЖА ЗА ЗЕМЯТА

КОМПОСТЕР за преработване на органичните отпадъци в плодородна почва

Сглобяването на компостер е лесна, приятна и забавна задача. Има няколко кратки и ясни правила за неговото ползване

“ОТ НИЩО - НЕЩО”

Евро-палети, ролки от ел. кабели, пънчета от санирани дървета, стари дървени шкафчета, саксии ... - те всички могат да се превърнат в артистични пейки, оградки, табелки и вертикални конструкции, които хем да вършат работа, хем придават автентичен стил и дух на вашата градинка.

СКЪПОЦЕННИТЕ БОКЛУЦИ

Създаването на зони и практика за разделно изхвърляне на отпадъците дава възможност заложената в тях суровина да бъде използвана в нов производствен цикъл.

ДЕВЕТТЕ ЖИВОТА НА ДЪРВОТО

Пъновете и клоните на загиналото дърво може да се използват за много неща в градинката – да ги заложим в основата на хюгел-културни лехи, да ги вложим като „кафява маса“ в компостера, която ще ускори процеса на компостиране, да ги нарежем на филийки и да си направим маса и пънчета за сядане; ако намерим машина, може да ги издълбаем в средата, за да ги превърнем в красиви ягодарници или цветарници, или да ги смелим на едър мулч, който ще бъде прекрасна настилка за пътеките.

РЕСУРСИ ЗА ВСИЧКИ

Окосената трева или окастрените клонки може да използваме както за храна за животните (зайци, морски свинчета, кокошки или патета), така и като източник на азот за градината, като мулчираме с нея лехите или внедрим още свежата зелена маса вътре в самата леха. Стритите на прах черупки от яйца, дървесната пепел от камината и ситно накъсаните хартийки можем да разпръснем или лекичко да заровим в лехите, това ще ги обогати с различни елементи и ще повиши имунитета на растенията в тях.

ВИДЕО: “МЕТОДА НА ЖАН ПЕН”

Намирам полезно
приложение на всичко

Идеи как да прилагаме този принцип в...

РАСТЯЩАТА КЛАСНА СТАЯ

ГРИЖА ЗА ХОРАТА

РЕЦИКЛИРАНЕ НА ЕМОЦИИТЕ

Негативните емоции, критиката, осъждането, агресията, са едни от най-отровните отпадъчни продукти на човешката комуникация. Те замърсяват трайно и увреждат психиката на детето и цялото общество в перспектива. Рециклирането на негативните емоции е наша ежедневна отговорност. Ние знаем, че всяка една емоция е заредена с огромна енергия и има потенциала както да разрушава, така и да спомогне за развитие и израстване на човешката личност и общество.

**НАШАТА РОЛЯ КАТО ВЪЗРАСТНИ Е ДА СЪЗДАДЕМ СРЕДА, В КОЯТО
ДА ПОМОГНЕМ ДЕТСКАТА ЕНЕРГИЯ ДА БЪДЕ НАСОЧЕНА КЪМ
ИЗГРАЖДАНЕТО НА КУЛТУРА НА НЕНАСИЛИЕ, ЛЮБОВ, ПРИЕМАНЕ
И ИЗОБИЛИЕ.**

Трансформирането на негативните емоции и чувства е сред базовите компетенции за устойчив начин на живот за 21 век. Прилагането на позитивните подходи на **ненасилствената комуникация, активното слушане, приемането и емпатията** са едни от най-ефективните техники за мирно разрешаване на конфликти и за обучение в умения за тяхната позитивна трансформация.

КОЙТО ПЕЕ, ЗЛО НЕ МИСЛИ

Песните, танците, забавните истории, разходката сред природата и допирът до животни и растения успокояват и лекуват наранените чувства и разстроените емоции, като ги заменят с много по-светли и хармонични – отделяйки време за различни такива занимания, с радост откриваме, че този тип душевни отпадъци намаляват и може напълно да изчезнат с времето.

Намирам полезно
приложение на всичко

СПОДЕЛЯНЕ НА
ИЗОБИЛИЕТО

Идеи как да прилагаме този принцип в...

СОЛИДАРНАТА ОБЩНОСТ

“Според древните народи, ако искаш да се освободиш от някое негативно качество или емоция, трябва да намериш точната му срещуположност и да тръгнеш към нея, без да се обръщаш назад към слабите си страни. Например – антиподът на страха е куражът, на егоизма е щедростта, на тъгата е радостта, на недоволството – благодарността.”

СИЛАТА НА ДУМИТЕ

Игра за цялата общност, в която заедно с децата работим върху силата на думите и посланията, които хората разменят помежду си – измисляме начини да погледнем на всяка отрицателна дума в позитивна светлина и да я превърнем в положително послание. Например, опитваме се да съставяме изречения, в които да изключваме сричката „не“.

ВДЪХНОВЕНИЕ ОТ СТАРИТЕ ТРАДИЦИИ

Забавно и интересно домашно за всяко семейство е да се открият и възстановят добри практики за трансформиране на емоциите и взаимоотношенията, както от собствената ни културна традиция, така и от традиционните култури в различни части на света - какви са били техните социални занимания, защо и как се е стигнало до тези празници и ритуали, какво е тяхното значение – обичайно хората са заздравявали общността по този начин, учили са се да бъдат силни и цялостни, добре познаващи заобикалящия ги свят и са намирали начин да се справят с всичко със силата на знанията и изобретателността. Песните, басните, приказките, мъдростите и поговорките на различните народи също носят множество добри послания, които можем да издирим и да ги споделяме, когато се събираме заедно, чрез разказ или театър или някаква друга форма.

*“Когато жена от африканското племе Убунту
(Убунту на езика Зулу означава “Аз съм защото ние сме”)
разбере, че е бременна, тя отива в джунглата с другите
жени, и заедно се молят и медитират,
докато получат “Песента на детето”.*

*Когато детето се роди, всички от общността се събират
заедно и пеят “неговата песен”. Когато започне неговото
обучение, хората отново се събират заедно и пеят на
детето песента му. Когато юношата съзрее, отново
всички заедно пеят тази песен. Когато дойде моментът
на сватбата му, неговата песен звучи отново. Накрая,
когато душата муситръгне от този свят, семейството
и приятелите, както в момента на раждането му, пеят
песента, за да го придружи в “пътуването”.*

*В племето Убунту има и друг повод, когато хората пеят
песента. Ако в един момент човек извърши престъпление или
неприемлив социален акт, хората от общността го закарват в
центъра на селището и формират кръг около него. После пеят “песента му”. Племето
счита, че за корекцията на антисоциалното поведение на човека ще помогне не
наказанието, а любовта и припомнянето на истинската му същност - когато разпознае
собствената си песен, човек няма желание или необходимост повече да наранява когото
и да било.*

*Приятелите му знаят “неговата песен” и я пеят, когато я забрави. Защото онези, които
те обичат, не могат да бъдат заблудени от грешките, които си извършил или тъмните
страни, които си показал в определен момент. Те си спомнят за твоята красота,
когато се чувстваш грозен, за твоята цялост, когато се чувстваш съсипан и разбит, за
твоята невинност, когато се чувстваш виновен, и ти припомнят твоята Цел, когато си
объркан!”*

*(материалът е превод на статия на Tolba Phanet - африкански поет, публикувана в “Your
Black World”)*

